

Hedersrelaterad brottslighet

FAKTABLAD

Vad är hedersrelaterad brottslighet?

- Hedersrelaterad brottslighet är brott som helt eller delvis begåtts för att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps anseende utifrån en föreställning om heder.
- Tvångsäktenskap och könsstypning har enligt regeringens skrivelse 2007/08:39 *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* sin grund i bl.a. föreställningen om att mäns och familjers heder är avhängig kvinnors och flickors sexuella beteende.
- De enda brotten som per definition är hedersbrott är brott mot lagen (1982:316) med förbud mot könsstypning av kvinnor, äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott enligt 4 kap. 4 c § brottsbalken, vilseledande till äktenskapsresa enligt 4 kap. 4 d § brottsbalken samt brott mot utreseförbud enligt 45 § jämförd med 31 a och d §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
- Det är motivet som gör ett brott hedersrelaterat. Hedersrelaterad brottslighet är brottsneutral. Om i vart fall ett av motiven för ett brott är heder är brottet att anse som hedersrelaterat. Alla typer av brott kan således vara hedersrelaterade brott, dock torde brott mot 3 och 4 kap. brottsbalken vara vanligast.
- I 29 kap. 2 § 10 p. brottsbalken finns en straffskärpningsregel som innebär att som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas om ett motiv för brottet varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder.

Åklagares arbete mot hedersrelaterad brottslighet

- En åklagare har tre kärnuppgifter, att leda förundersökningar, fatta beslut och utföra åklagaruppgifter vid rättegångar. Det är viktigt att understryka att åklagarens arbete normalt startar när ett brott anmäls och ärendet inkommer till Åklagarmyndigheten från Polisen.
- Åklagarmyndigheten har inte, till skillnad från Polismyndigheten, ett brottsförebyggande uppdrag.
- För att kunna utreda hedersrelaterad brottslighet är Åklagarmyndigheten beroende av att polisanmälningar äger rum. Det är således viktigt att Polisen identifierar hedersrelaterad brottslighet i samband med anmälan och att det kommuniceras till Åklagarmyndigheten.
- I normalfallet är åklagare förundersökningsledare när det gäller hedersrelaterad brottslighet.
- Åklagaren bör i förundersökningar gällande hedersrelaterad brottslighet så snart som möjligt inge framställan om målsägandebiträde/särskild företrädare till domstolen. Det är domstolen som avgör om målsäganden har rätt till målsägandebiträde/särskild företrädare.
- Åklagaren har bevisbördan för att ett motiv för brottet är heder.
- Sedan 2020 finns det på varje allmän åklagarkammare och Riksenheten för internationell och organiserad brottslighet en särskilt utpekad hedersåklagare.
- Sedan 2021 har Åklagarmyndigheten en särskild ämnesspecialist (åklagare) angående hedersrelaterad brottslighet.

